

Maite Larburu, musikaria

«Neighbor taldearekin, basoan sartu naiz, jakin gabe, eta ez dakit ondo nondik aterako naizen»

Kontzertu batean berez atera zitzaion irrintzi bati esker ezagutu nuen Maite Larburu, Asier Altunaren *Zela Trovke* (2013) film laburrean. Neighborren zuzeneko dibertigarriak eta soinu liluragarria etorri ziren gero. Bigarren diskoa kaleratu berri duten honetan, gehiago ezagutu nahi izan dut Larburu bera eta antzinako musika, musikari freelancearen baldintzak; hangoa eta hemengoa, atzerria eta itzulera.

Danele Sarriugarte Mochales

@daneleSM

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

Antzinako musika ikastera joan zinen Amsterdamera.

Amsterdamen bizi izan naiz 14 urtez, etenik gabe; azken urte eta erdian, berriz, Hernanin bizi izan naiz, lana daukadan hara bidaiatuz, proiektuak egiten baitut lan, eta akaso proiektu batek irau ditzake bi aste edo hilabete.

Zergatik itzuli zara?

Komunitate moduko batean bizi izan nintzen urte askoan. Herbehereak guztian daude halako *wohngrup*ak (bizi taldeak), eta hala esaten zaie komuna ez deitzeagatik, komuna esanez gero jendeak sexu librea eta ez dakit zer irudikatzen baitu. 14 urteren ostean alde egin behar izan genuen handik eta etxea aurkitzea oso zaila da Amsterdamen. Gainera, luxuzko etxe batean bizi izan bazara (alokairu sozial merkea, sekulako espazioa, lorategia, sotoa...), bada ia ezinezkoa da horrelako beste zerbait aurkitzea zure bizi estiloa aldatu gabe. Amonak pisu bat utzi zuen hemen eta, orduan, pentsatu nuen hona etorriko nintzela zer egin pentsatu bitartean... Eta oraindik horretan nabil.

Nola funtzionatzen dute *wohngrup*-ek?

Herbehereetan, okupatzea legala izan da duela lauzpabost urte arte. Jendeak gobernuaren etxe asko okupatu zituen, hutsik zeuden-eta (gure etxea, adibidez, polizia-geltokia izana zen). Orain, okupatuz gero, kanpora bidaltzen zaituzte, baina 80ko hamarkadan ez zen hala. Gure etxearen kasuan, emakume-talde batek sustatu zuen, lehenbiziko *wohngrup* feministetako batizan zen, eta azkenean akordio bat lortu zuten Udalarekin: guk ordainduko dizuegu alokairua, gu etxe honetan bizi ahal izateko, baina gu gara etxe honetako taldea, eta guk aukeratu dugu nor etorri eta nor joan. Etxe horrek etxebizitza sozializatzen jarraitu behar du, alegia, bizimodua konpartitu behar da, familia moduko bat sortu.

Nola iritsi zinen hara?

Beste *wohngrup* horretan bi lagun neuzkan eta esan zidaten beheko andreak alde egin behar zuela eta haren ordeztortzekoa zena ez zela hiru hilabete geroagora arte sartuko. Azkenean hark ez etortzea erabaki zuen, denek onartu ninduten, eta han geratu nintzen.

Ni iritsi nintzenean *wohngrup*aren ideia pixka bat galduta zegoen. Lehenengo bi pisuetan jende helduagoa bizi zen, okupazioaren garaikoa, eta goiko pisuan, berriz, hiru musikari. Taldea pixka bat apurtuta zegoen. Nik ez neukan halako idealik ezta ezer, musika ikastera joana nintzen; han sartu eta flipatuta geratu nintzen. Ni sartu nintzen garaian jende berri asko etorri zen eta orduantxe hasi ginen pixka bat ikasten, goikoa eta behekoa nahasten...

Aise erabaki al zenuen atzerrira joatea?

Banekien atzerrira joan nahi nuela musika ikastera. Donostiako kontserbatorioko esperientzia ez zen oso ona izan, eta banekien Alemanian-eta bazegoela musika klasikoaren tradizio oso handi bat.

Zer-nolako esperientzia izan zenuen bada Donostiako kontserbatorioan?

Nire sentipena zen inbutu batetik sartzen zizutela musika eta zugandik ateratzen zen horrek ez zeukala tokirik. Askori gertatu zaio hori kontserbatoriotan, ez bakarrik hemen; halakoxea

Maite Larburu

1979, Hernani

Biolina ikasi zuen Donostiako kontserbatorioan, eta Amsterdamen jarraitu ikasketekin: bachelor gradua eta masterra egin zituen han. Hantxe hasi zen, baita ere, antzinako musika ezagutzen, eta horretan dabil lanean ikasketak amaituz geroztik, Holand Baroque taldean, besteak beste. Orain hiruzpalau urte Neighbor taldea sortu zuen Josh Cheathamekin batera, eta bi disko argitaratu dituzte: *Ura patrikan* (2013) eta *Hau* (2016), biak ere Gaztelupeko Hotsak etxean. Besteak beste, herri musika eta jazza nahasten dituzte.

da akademizismoa. Askok utzi egiten zuten, baina ni txintxoia nintzenez, bada jarraitu egin nuen.

Amsterdamen, berriz...

Hemen, musikari begiratzeko bizpahiru modu zeuden, eta han, berriz, 57,5 bide musika egiteko, ikusteko eta ulertzeko; niretzat deskubrimendu handia izan zen. Irakasle oso ona izan nuen, gainera: jakin zuen sumatzen zer atera zitekeen-nigandik. Hura saiatu zen ni antzinako musikarantz bideratzen, nahiz eta, hasieran, nik nahi ez izan.

Zergatik?

Pentsatzen nuelako nire inguruan ikusiak nituen beste musikariak bezalako-koizango nintzela. Bukatuko nituen ikasketak, gero egingo nituen oposaketak kontserbatorio batean edo orkestra sinfoniko batean sartzeko, eta hori izango zen nire bizitza: orkestra berean, egunero, 10etatik ez dakit zer ordutara, betiko, behin lanpostua lortuta. Lanpostu horiek ondo ordainduta daude, eta ondoren zerrendan datozen gauza guztiak egin ditzakezu: etxea erosi, ezkondu... Neronek ez nekien akaso ez nuela horretarako balio, baina irakasleak igarri zuen.

Eta, beraz, ez zenuen bide hori hartu.

Ez, azkenean ez. Azkenean antzinako musikak txunditu ninduen eta ikasketak bukatu nituenean ez zitzaidan burutik pasa ere egin orkestretan sartzeko entzunaldiak egitea, deika hasi baitzitzaizkidan antzinako musikako taldeetatik, handik eta hemendik.

Hasierako erreparo hori, zer dela-eta?

Musika klasiko normalaren barruan antzinako musikariak dira txarrenak, edo ez dute hain ondo jotzen, hippyztat hartzen dituzte. Antzinako musikaren iraultza 70eko hamarkadan hasi zen eta horretan ibili ziren musikarrietako asko ez ziren guztiz egokitzen musika klasikoaren mundu arruntera. Apur bat eroa izan behar da museo batean ikusi duzun XVIII. mendeko oboe bati buruz galde-ka hasteko, giltzak beharrean zuloak dauzkala-eta, norbaiti eskatzeko kopia bat egin dezan, eta abar. Estereotipoak dira, jakina: antzinako musikari denak ez dira hippyak, jende asko dago ezkon- duta... Baina, kanpotik, hori zen itxura. Batez ere niretzat, hemendik etorrita.

Zer alde dago musika klasikoaren eta antzinako musikaren artean?

Iraultza frantsesak haustura handi bat ekarri zuen musikaren historian. Artean, orokorrean, klasikoetara itzuli ziren 1789aren ondoren, eta musikan ere hori egin nahi zuten, baina ez zegoen Greziako eta Erromako musikarenaz- tarna handirik. Orduan, konpositoreek erabaki zuten beraiek sortuko zutela klasizismoa. Orduantxe sortu ziren musika-aretoak eta orduan bihurtu zen konpositorea oso figura handi bat, enperadoreen pareko soin eta guzti. Garai horretakoak dira orkestra, kontserbato- rioa, argitaletxeak...

Horren aurretik oso bestelako gauza zen musikaria izatea. Musikari ertain guztiak zekiten unean inprobisatzen. Tresna bat baino gehiago jotzen zuten denek, eta musika idazten. Gero, bat-batean, hori hautsi zen eta gero eta gehi- go espezializatzen hasi ginen: orain, biolinista bazara, hori bakarrik zara, eta partitura irakurtzen ikasten duzu.

“Hemen, musikari begiratzeko bizpahiru modu zeuden, eta Herbehereetan, berriz, 57,5”

“Musika klasiko normalaren barruan antzinako musikariak hippyztat hartzen dituzte”

Zure bidera itzulita, freelance moduan diharduzu, ezta?

Antzinako musikaren zirkuitua ez da klasikoa bezalakoa. Prekarioagoa da, esan dezagun ez daukazula lanposturik. Norbaitek ezagutzen zaitu, deitzen di- zute jotzeko eta, zure lana ondo egiten baduzu, berriz deituko dizute. Orain, talde batzuetako kide ere banaiz, eta tal- de batzuetan gehiago jotzen dut beste batzuetan baino.

Zer-nolako baldintzak daukazu?

Herbehereetan naiz autonomo, eta ez dakit babestuta ote gauden, baina au- tonomoa izateagatik ez dut ordaintzen. Zuk egiten dituzu zure fakturak, ordain- tzen dituzu zure zergak, baina autono- moa izatea bera doakoa da. Herbehe- reak asko aldatu da, oso soziala izan da eta orain gero eta gutxiago, baina, teo- rian, han pozik daude norberak bere enpresa sortzen baldin badu, hori ona da herrialdearentzat, bertakoa delako. Frantzia, berriz, aldizkakotasuna dei- tutako zerbait daukate, eta, musikari librea baldin bazara eta kontzertu ko- puru minimo bat egiten baduzu, solda- tatxo bat ematen dizute hilero. Espai- nian, ordea... Garai batean asko jotzen nuen Zaragozako talde batekin, Al aire español, eta musikari asko penintsu- lakoak ziren, baina, noski, irakasleak ziren gehienak. Zaila zitzaien bi lanak uztartzea, baimenak-eta eskatu behar izaten zituzten, baina bestela horretatik bakarrik bizitzea ez da posible.

Zure musika-ibilbide profesionalaz aritu gara orain arte, baina bazabiltza beste- lako musika-proiektu batean ere. Nola sortu zen Neighbor?

Kantua beti gustatu izan zait. Gainera, uste dut jotzea baino lehenago zego- la kantatzea. Saiatu nintzen horrekin zerbait egiten, Donostiako Jazzle aka- demian ibili nintzen, Amsterdamen ere sartu-irten bat egin nuen jazz-sailean... Baina ez nuen ahotsarekin pasa nahi biolinarekin bizitako akademizismoa, ez nuen modu batera kantatzen ikasi nahi. Gero, ekialdeko musikari batzuk ezagutu nituen, tartean, Eslovakiako Mi- loš Valent. Beren modura egiten dute musika, tresna ateratzen dute tabernan eta jotzen eta kantuan hasten dira; hala- xe bizi dute. Inbidia handia eman zidan horrek. Hala ere, ez zen halako gauza kontziente bat izan. Josh [Cheatham] ezagutu nuen eta brometan esaten ge- nuen musika-talde bat egingo genuela eta joko genuela nahi moduan, ez esaten diguten moduan.

Orduan, lanaren eta Neighborren arteko aldea litzateke bata markatua dagoela eta bestea askea dela?

Ideala hori litzateke. Gero errealtatea da bestearen aztarna daukazula jada, eta belarria modu batera eginda. Nola- bait ere, nahastuta dago dena.

2013an atera zenuten lehen diskoa, eta harrera beroa jaso. Zer moduzko esperientzia izan zen lehenengoz jendaurrean kantatzea zeure abestiak?

Ikusi nuenean jendeak kantak zekizkiela, flipatu egin nuen. Gogoratzen naiz behin kontzertu batean ikusi nuela neska bat kanta zehatz batekin negarrez, sufritzen bezala, eta neroni ere hunkitu egin nintzen, eta, ufa, distantzia pixka bat hartu behar nuela sentitu nuen. Sinetsi nahi dut, behin kanta aterata, jada ez dela nirea, entzuten duenarena baizik, eta entzuten duenak kantarekin daukan harremana berea dela, ez nirea.

Kuriosoa da, zeren niri, zuen kontzertuetara joanda, iruditzen zait jendea asko dibertitzen dela, beti dago halako giro alai bat...

Oholtza gainean biolina jotzen ari naitzanean, masan egon ohi naiz; beste batek dauka gidaritza eta nik jarraitu egiten diot. Neighborrekin, berriz... Igualekulako arriskua da: eman pertsona bati mikrofonoa, eta ez da isilduko. Nire buruaz barre egiteko aritzen naiz hala. Klasikoan serioa da dena, konpositorearen musikak ez dakit nora eramaten zaitu eta halako eta bestelako sinbologiak dauzka. Eta zer esan behar dut nik neure kantez? Ez dago-eta ezer esateko. Orduan, zer? Bada, barre egin. Oso serio hartu ohi ditut gauzak eta horrekin hauetsi nahi nuen.

Irailean kaleratu eta aurkeztu duzue bigarren diskoa, *Hau*. Nola etorri da?

Asko pentsatu gabe. Jotzen genuen eta jendeak galdetzen zigun: hurrengoa noiz? Nik pentsatu nuen: biltzen baditut beste hainbeste kanta, bada egingo dugu, eta ez baditut biltzen, bada ez. *Hau* kanta sortu zen lehenengo. Jolas baten modukoa zen, normalean bis bezala jotzen genuen. *Hau* hitza errepikatzen nuen, harmonia ezberdinekin, entzuleari galdetzeko ea ezberdintasunak nabaritzen zituen, edo esateko oraina hau dela, eta hau ere bai, eta hau... Gero, segitu dut kantak egiten. Hasi nintzen beste tresna batzuk jotzen, zuzenekoetan aukera gehiago edukitzeko, eta hortik sortu dira kantak, eta ahotsetik ere, noski. Baso batean sartu naiz, jakin gabe sartuko nintzela, eta hortxe nabil, ez dakidala oso ondo nondik atera...

MIKEL P. ANSA

Bigarren diskoa erabakigarritzat jo ohi da. Ez duzu presiorik sentitu?

Neure burua da niretzat presiorik handiena. Niri gustatuko litzaizkidakeen kantak egiten ditut. Besteek beren iritzia ematen dute, jakina, baina saiatzen naiz belarri batetik sar dadin, eta besetik atera. Zerbaitek oihartzuna egiten badu barruan, saiatzen naiz kontuan hartzen.

Eta zure buruari egindako presioak eskatu al dizu lehenengo diskotik bigarrenera zerbait aldatzeko, zerbaitetan sakontzeko?

Ikasten ari naiz eta iruditzen zait oso koadrikulatua naizela. Halakoak dira *Ura patrikaneko* kanta asko: neurri bat daukate, simetria bat, hainbeste bertso... Horrekin apurtu nahi nuen hurrengo kantetan, hain zorrotza ez izan, ikusi ea gauzak beste modu batera musikatu ote zitezkeen, beste batzuek

Zergatik?

Lanean eta lanetik kanpo musikan aritzen dela-eta, zergatik egiten ote duen galdetu diot Larbururi. Erantzuna ez da berehalakoan etorri, baina iritsi da noizbait ere: “Ez dakit zer ero klasek egingo lukeen. Pentsatzen jarrita... musikarekiko maitasun handi-handi bat izan behar du”.

lortzen baitute, eta neuk ere egin nahi nuen. Akaso, horren adibide nabarmena da *Invisible threads* abestia. Nahita erabaki nuen kanta asimetrico bat sortzea, kanta herren bat.

Disko batetik bestera zenbait gauza aldatu ditut, nire gaitasuna neurtzeko batez ere. ■

